

Received: 28-02-2021

Revised: 17-08-2021

Accepted: 14-10-2021

การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงสำหรับการพัฒนาทักษะการออกแบบสื่อ
ตามทฤษฎีการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
A Development of Transformative Learning for Development Media Design
Skill on Communication Theory for the Student in Higher Education
in Pibulsongkram Rajabhat University

รงค์รบ น้อยสกุล¹

Rongrop Noysakun

Beeverbkk@gmail.comภาสกร เรืองรอง²

Passkorn Roungrong

ccpasskn@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ และ เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงสำหรับการพัฒนาทักษะการออกแบบสื่อตามทฤษฎีการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาวัฒนธรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ชั้นปีที่ 1 จำนวน 38 คน เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ รูปแบบการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงสำหรับการพัฒนาทักษะการออกแบบสื่อตามทฤษฎีการสื่อสาร แบบวัดทักษะการสื่อสาร ดำเนินการในการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบการวิจัยก่อนและหลังการทดลอง ออกแบบแผนการศึกษาแบบกลุ่มเดียว

ผลวิจัยพบว่า ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนรู้มี 9 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การให้ผู้เรียนได้เผชิญกับวิกฤติการณ์ที่ไม่เป็นไปตามมุมมองเดิมของตน ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบตนเอง ขั้นตอนที่ 3 การประเมินสมมติฐานแบบดั้งเดิม ขั้นตอนที่ 4 การค้นหาทางเลือกใหม่ ขั้นตอนที่ 5 การวางแผนการกระทำใหม่ ขั้นตอนที่ 6 การหาความรู้และทักษะสำหรับปฏิบัติตามแผน ขั้นตอนที่ 7 การเริ่มทดลองทำตามระบบใหม่ ขั้นตอนที่ 8 การสร้างความสามารถและความมั่นใจในบทบาทและความสัมพันธ์ใหม่ และขั้นตอนที่ 9 การบูรณาการแบบผสมผสานกลายเป็นวิถีชีวิตใหม่ของตน

¹ นิสิตปริญญาเอก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Ph.D. Student in Faculty of Education, Naresuan University

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Faculty of Education, Naresuan University

ผลการทดลองใช้รูปแบบพบว่า เมื่อพวกเขาประเมินจากปริมาณจุดที่ไม่เป็นไปตามทฤษฎีการสื่อสารในสื่อที่ออกแบบตามการเรียนรู้ในรูปแบบการเรียนรู้ และต้องแก้ไข พบว่าครั้งแรก (ขั้นตอนที่ 3) นักศึกษามีจุดที่ต้องแก้ไขเฉลี่ย 5.27 จุด ครั้งที่ 2 (ขั้นตอนที่ 8) นักศึกษามีจุดที่ต้องแก้ไขเฉลี่ย 2.45 จุด และครั้งสุดท้าย (ขั้นตอนที่ 9) ทดลองใช้งานชิ้นใหม่ โดยอาศัยหลักการประเมินเดิม พบว่า นักศึกษามีจุดที่ต้องแก้ไขเฉลี่ย 0.72 จุด

คำสำคัญ: การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง, ทักษะการออกแบบสื่อ, ทฤษฎีการสื่อสาร

Abstract

The purposes of this research were to develop a learning model using media for communication skills and to study the results of learning model by using developed media design skills based on Communication theory for undergraduate students in Pibulsongkram Rajabhat University. The sample group was 38 students from The Faculty of Science and Technology in Pibulsongkram Rajabhat University who enrolled in the first year of the program. The tools and methods used in data collection consisted of transformative learning model for developing substance in Cognitive skills, a communication skill measurement model. A study of the effectiveness of the learning model was conducted using a One-Group Pretest-Posttest Design.

The results of the research revealed that there were 9 steps in the learning model process: Step 1) Disorienting dilemma, Step 2) Self – examination, Step 3) Assessment of the Original hypothesis, Step 4) Finding a new alternative, Step 5) Planning a new action, Step 6) Acquiring Knowledge and skills for implementing the plan, Step 7) Starting to experiment with new system, Step 8) Capacity building and confidence in new roles and relationships and the final step Step 9) integrating until it becomes their new alternative ways of life.

The trial results found that, they did not comply with the theory of communication in the media that was designed according to the problem in learning form and must be solved. Initial assessment, students had an average of 5.27 points that needed to be corrected. Second time, students had an average of 2.45 points and the last time, based on the original assessment Principles, the students had an average of 0.72 points that needed the correction.

Keywords: Transformative Learning, Media design skill, Communication Theory

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระบวนการสื่อสาร เป็นกิจวัตรของทุกคนที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างกัน ทำให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ เป็นไปอย่างราบรื่น สามารถรับรู้ความรู้สึกและความต้องการของบุคคลอื่นๆ เกิดการเรียนรู้ระหว่างกัน จนสามารถสืบทอดวัฒนธรรมของตนเอง รวมถึงสามารถเรียนรู้วัฒนธรรมของสังคมอื่น จนนำมาปรับใช้ได้อย่างไม่จบสิ้น (กรธนา โพธิ์เต็ง, 2558) การสื่อสารมีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิต การที่แต่ละคนจะสามารถบรรลุจุดประสงค์ต่างๆ ตามความจำเป็นพื้นฐานได้นั้น จำเป็นต้องมีทักษะการสื่อสารและข้อมูลที่เป็นในเรื่องต่างๆ การได้มาซึ่งข้อมูลหรือความรู้ ต้องอาศัยทักษะการสื่อสาร ทั้งจากชีวิตประจำวัน จากรูปแบบของการศึกษาในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย (Carver, 1980, อ้างถึงใน ปัทมา สายสอาด, 2551)

การจัดการเรียนการสอนในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งสังคมเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ผู้คนอยู่ในบริบทที่มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ ของทุกภูมิภาคเข้าด้วยกัน ความรู้หมดอายุเร็วขึ้น กล่าวคือ ความรู้ที่เราใช้อยู่ทุกวันนี้จะทยอยตกยุคเร็วขึ้น จากเดิมที่มีความเหมาะสมก็จะเริ่มไม่เหมาะกับบริบทของสังคม สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สิ่งใหม่เกิดขึ้นเสมอทั้งเชิงวัสดุและกระบวนการ ซึ่งล้วนส่งผลต่อวิถีการดำรงชีวิตของผู้คนอย่างทั่วถึง ผู้คนทั้งหลายจึงจำเป็นต้องมีทักษะที่จำเป็นเพิ่มขึ้น ต้องสามารถบูรณาการความคิดสร้างสรรค์และความรู้ใหม่กับประสบการณ์เดิม (สุดเฉลิม ศัสตราฤกษ์ และ ไพศาล บรรจสุวรรณ์, 2558) สำหรับทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ก็คือ ทักษะการเรียนรู้ (learning skill) เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ (content knowledge) พัฒนาทักษะเฉพาะทาง (specific

skills) สร้างความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (expertise) และเพิ่มสมรรถนะของการรู้เท่าทัน (literacy) ซึ่งการพัฒนาทักษะดังกล่าว ล้วนแต่ทำทลายศักยภาพและความสามารถของมนุษย์ โดยเฉพาะระบบการศึกษา ที่จะต้องสร้างนวัตกรรมทางการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาคนด้วยกัน (วิจารณ์ พานิช, 2555)

จากความท้าทายด้านการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (วิจารณ์ พานิช, 2555) ได้กล่าวถึง ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st century skills) ว่าสาระวิชาหลัก (core subject) ที่ประกอบด้วย ภาษา ศิลปะ คณิตศาสตร์ และอื่นๆ จะยังมีความสำคัญ แต่ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้ เพื่อมีชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21

ปัจจุบัน การเรียนรู้สาระวิชาควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าเองของผู้เรียนโดยครูผู้สอนคอยช่วยแนะนำ และช่วยออกแบบกิจกรรมที่จะช่วยให้ผู้เรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้ โดยทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้เรียนทุกคนจะต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ การเรียนรู้แบบ 3R x 7C ซึ่งทักษะ 3R ประกอบด้วย 1) Reading (อ่านออก) 2) (W) Riting (เขียนได้) และ 3) (A) Rithmetics (คิดเลขเป็น) ส่วนทักษะ 7C ประกอบด้วย

1. Critical thinking and problem solving ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา
2. Creativity and innovation ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม
3. Cross-cultural understanding ทักษะด้านความเข้าใจความต่างด้านวัฒนธรรม และความต่างด้านกระบวนทัศน์
4. Collaboration, Teamwork and leadership ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ
5. Communications, Information and Media literacy ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ
6. Computing and ICT Literacy ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
7. Career and learning skills ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้

โดยทักษะทั้งหมดนั้น จะไม่สามารถเกิดขึ้นเลย หากขาดทักษะการสื่อสารที่ต้องมีทั้งในส่วนของผู้ส่งและผู้รับสาร การจะพัฒนาประเทศให้มุ่งสู่ความสมดุลอย่างยั่งยืน ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนในประเทศให้เข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 จากเหตุดังกล่าว การศึกษาจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย หากการศึกษา ยังหลงติดอยู่กับสิ่งเดิมที่เคยใช้ได้ผลในยุคเก่า ย่อมจะส่งผลให้การเรียนรู้ของผู้เรียนไม่สอดคล้องกับโลกที่เป็นจริง ทั้งในปัจจุบันและในอนาคตที่นับวันความท้าทายจะยิ่งเข้มข้นขึ้น (ถนอมพร เลาหจรัสแสง, 2558)

ซึ่งทักษะการเรียนรู้แบบ 3R x 7C (วิจารณ์ พานิช, 2555) ตรงกับกระบวนทัศน์ใหม่ของการจัดการศึกษา ที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ของผู้เรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 ได้กำหนดหลักการจัดการศึกษาว่า “ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการเรียนการสอน ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ” โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ต้องได้รับการพัฒนาความสามารถ คุณลักษณะ และทักษะชีวิตอย่างรอบด้าน อันเป็นภูมิคุ้มกันพื้นฐานที่จะช่วยให้สามารถเผชิญกับปัญหาและความท้าทายในชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ องค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยเพิ่มภูมิคุ้มกันให้กับเด็ก รวมถึงเตรียมความพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต ก็คือ การตระหนักรู้และการเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น การคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การจัดการกับอารมณ์และความเครียด การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554) ซึ่งสอดคล้องกับรายงานเรื่อง “A World Fit for Children” ขององค์การยูนิเซฟ (UNICEF, 2002 cited in Hosogi, Okada, Fujii, Noguchi, & Watanabe, 2012) ที่กล่าวว่า เด็กและเยาวชนต้องได้รับการกระตุ้นให้แสดงออกในสิ่งที่สอดคล้องกับการพัฒนาความสามารถ การสร้างความรู้สึกรู้จักเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-esteem) ตลอดจนได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการแก้ปัญหาความขัดแย้ง การตัดสินใจ การสื่อสาร และความอดทนต่อการเผชิญชีวิต ซึ่งทั้ง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และรายงานของ ยูนิเซฟ เรื่อง “A World Fit for Children” (UNICEF, 2002 cited in Hosogi, Okada, Fujii, Noguchi, & Watanabe, 2012) ล้วนมุ่งเน้นให้ผู้เรียน

มีการพัฒนาตนเองด้วยตนเอง ตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลงที่กำลังท้าทายศักยภาพของมนุษย์ สิ่งดังกล่าวคือ บริบท ที่ไม่ว่าผู้คนจะปรับตัวทันหรือไม่ สิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้จะเปลี่ยนแปลง สิ่งที่ไม่ได้จะถูกบังคับให้เปลี่ยน จากเหตุดังกล่าวจึงเป็นหน้าที่ของระบบการศึกษาที่จะบ่มเพาะผู้เรียนให้มีความพร้อมในการออกแบบการเปลี่ยนแปลงของตนเอง นำตนเองไปสู่ทักษะที่เหมาะสม ก่อนที่จะโดนบริบทของสังคมบังคับให้ต้องเปลี่ยนแปลง

ดังนั้น การออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้และการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ก็คือ การจัดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (พิศิษฐ์ พลชนะ, นกตล เลื่อนนกรบ และภราดร ยิ่งยวด, 2562) โดยการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการที่นำผู้เรียนไปสู่การเปลี่ยนแปลงตนเองอย่างลึกซึ้ง ผ่านประสบการณ์ตรงเพื่อสร้างสำนึกใหม่ที่เปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ ก่อให้เกิดความเข้าใจในตนเอง เข้าใจโลกและความสัมพันธ์ทางสังคม มีความตื่นรู้ ความสมดุลของชีวิต มีทักษะในการค้นคว้า การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การสะท้อนคิด (reflection) มีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ รวมทั้งเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่สามารถสร้างสังคมที่เป็นธรรมและสันติสุข (โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์, 2553)

การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง (transformative learning) คือ การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นบนพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ส่วนบุคคล เพื่อสร้างให้เกิดกระบวนการใคร่ครวญสะท้อนคิดภายในตัวบุคคล จนเกิดการเปลี่ยนแปลงระบบคิด รวมถึงมุมมองในการให้ความหมาย และโครงสร้างภายในจิตใจของแต่ละบุคคล โดยอาศัยการตีความ สะท้อนคิดใคร่ครวญอย่างมีวิจารณญาณ ประเมินคุณค่าจากประสบการณ์ของตนเองร่วมกับประสบการณ์ของกลุ่มผ่านกระบวนการสุนทรียสนทนาที่ครอบคลุมมุมมองและบริบททางสังคมวัฒนธรรมอย่างเป็นองค์รวม การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงจึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มากกว่าการเรียนรู้เพื่อให้ได้รับความรู้เชิงข้อเท็จจริงเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะเปลี่ยนแปลงจากสิ่งที่ตนได้เรียนรู้ไปในทิศทางที่มีความหมายหรือมีความสำคัญมากขึ้น

จุดมุ่งหมายของแนวคิดนี้ไม่ใช่แค่เพียงการสร้างองค์ความรู้ แต่คือการพัฒนามนุษย์ทั้งด้านความคิด ความรู้สึก การกระทำ โดยการเปลี่ยนแปลงจากภายในที่เป็นรากฐานของบุคคล เพื่อให้สามารถเข้าใจในตนเองอย่างลึกซึ้ง รวมทั้งตระหนักต่อความสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์และมุมมองต่อสังคม สภาพแวดล้อม ไปจนถึงการตัดสินใจเพื่อนำตนเองไปสู่บทบาทใดบทบาทหนึ่งที่เปลี่ยนไป (Mezirow, 2000)

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เป็นสถาบันอุดมศึกษาจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอก มีกลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลกและนักศึกษาในเขตภาคเหนือตอนล่าง ซึ่งการเรียนการสอนภายในมหาวิทยาลัย จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการสื่อสาร เพราะจำเป็นสำหรับการรับสารในชั้นเรียน จำเป็นสำหรับการนำเสนอความรู้ความเข้าใจ ในลักษณะสื่อสารสองทางกับผู้สอน รวมถึงทักษะการผลิตสื่อต่างๆ ซึ่งจะกลายเป็นทักษะที่สำคัญที่จะใช้ในการทำงานในอนาคต การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงเพื่อสร้างความเข้าใจ เกิดการใคร่ครวญ สามารถปรับเปลี่ยนระบบคิด ปรับโครงสร้างทางปัญญาให้ตรงกับโจทย์ที่เผชิญ ไม่ใช่เปลี่ยนแปลงแค่ความรู้ที่เพิ่มขึ้น แต่เปลี่ยนแปลงในระดับทัศนคติอันเป็นวิถีคิดพื้นฐาน ซึ่งเป็นระบบคิดที่ผลิทธิในการเรียนรู้ หรือ ตอบสนองต่อสถานการณ์ต่างๆ มีความเหมาะสมที่จะใช้พัฒนาทักษะของผู้เรียน ให้มีทักษะการสื่อสารอันเป็นทักษะสำคัญที่จะทำให้ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สามารถใช้ชีวิตอยู่ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีคุณภาพ จึงนำมาสู่การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง สำหรับการพัฒนาทักษะการออกแบบสื่อตามทฤษฎีการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง สำหรับพัฒนาทักษะการออกแบบสื่อตามทฤษฎีการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

2. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง สำหรับพัฒนาทักษะการออกแบบสื่อตามทฤษฎีการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

นิยามศัพท์

รูปแบบการเรียนรู้ หมายถึง รูปแบบการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงสำหรับการพัฒนาทักษะการออกแบบสื่อตามทฤษฎีการสื่อสาร ในการเรียนการสอนนักศึกษาระดับปริญญาตรี 9 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การให้ผู้เรียนได้เผชิญกับวิกฤติการณ์ที่ไม่เป็นไปตามมุมมองเดิมของตน

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบตนเอง

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินสมมุติฐานเดิมของตนอย่างจริงจัง

ขั้นตอนที่ 4 การค้นหาทางเลือกใหม่

ขั้นตอนที่ 5 การวางแผนการกระทำใหม่

ขั้นตอนที่ 6 การหาความรู้และทักษะสำหรับปฏิบัติตามแผน

ขั้นตอนที่ 7 การเริ่มทดลองทำตามระบบใหม่

ขั้นตอนที่ 8 การสร้างความสามารถและความมั่นใจในบทบาทและความสัมพันธ์ใหม่

ขั้นตอนที่ 9 การบูรณาการจนเป็นวิถีชีวิตใหม่ของตน

การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง หมายถึง การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นบนพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ของบุคคล เพื่อสร้างให้เกิดกระบวนการใคร่ครวญสะท้อนคิดภายในตัวบุคคล จนเกิดการเปลี่ยนแปลงระบบคิด และมุมมองในการให้ความหมายและเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการคิดภายในจิตใจของแต่ละบุคคล โดยอาศัยการตีความ สะท้อนคิดใคร่ครวญอย่างมีวิจารณญาณ และประเมินคุณค่าจากประสบการณ์ของตนเอง ร่วมกับประสบการณ์ของกลุ่มผ่านกระบวนการสุนทรียสนทนาที่ครอบคลุมทั้งมุมมองและบริบททางสังคมวัฒนธรรมอย่างเป็นองค์รวม การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงจึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มากกว่าการเรียนรู้เพื่อให้ได้รับความรู้เชิงข้อเท็จจริงแต่เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะเปลี่ยนแปลงตนเองจากสิ่งที่ตนได้เรียนรู้ไปในทิศทางที่มีความหมายหรือมีความสำคัญมากขึ้น ซึ่งความหมายดังกล่าว นำมาสู่การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงสำหรับการพัฒนาทักษะการออกแบบสื่อตามทฤษฎีการสื่อสาร ในการเรียนการสอนนักศึกษาระดับปริญญาตรี ทั้ง 9 ขั้นตอน

ทักษะการออกแบบสื่อ หมายถึง ความชำนาญในการประยุกต์ใช้ความรู้ตามทฤษฎีการสื่อสาร จนสามารถนำจุดประสงค์การสื่อสาร มาออกแบบและสื่อสารผ่านช่องทางต่างๆ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของกลุ่ม หรือรูปแบบการรับรู้ของผู้รับสาร จนสามารถทำให้ผู้รับสารเกิดความเข้าใจในเนื้อหาต่างๆ ตรงกับจุดประสงค์การสื่อสาร ซึ่งผู้รับสารอาจแตกต่างกันไปตามบริบทของสถานการณ์ เช่น หากผู้เรียนไปเป็นครู ผู้รับสาร อาจเป็นได้ทั้ง นักเรียน เพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครอง หรืออื่นๆ หรือ หากในสถานการณ์ปัจจุบันที่ผู้เรียนเป็นนักศึกษา ผู้รับสารอาจเป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียน อาจารย์ผู้สอน หรืออื่นๆ ซึ่งผู้พัฒนาทักษะการออกแบบสื่อ ตามทฤษฎีการสื่อสาร ต้องนำความรู้และทักษะไปพัฒนาการสื่อสารให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

นักศึกษาระดับปริญญาตรี หมายถึง นักศึกษาที่กำลังเรียนอยู่ในหลักสูตรปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่เรียนวิชานวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทางการศึกษา

วิธีการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง สำหรับพัฒนาทักษะการออกแบบสื่อตามทฤษฎีการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ใช้การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับ ทฤษฎี และแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยได้นำทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงมาใช้เป็นทฤษฎีหลักในการออกแบบรูปแบบการเรียนรู้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบขั้นตอนรูปแบบของการจัดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง โดยอ้างอิงจากแนวคิด ทฤษฎี ดังตารางที่ 1

ขั้นที่	Mezirow, Jack, 2000	พิศิษฐ์ พลธนะ, นภดล เลื่อนกรบ, ภราดร ยิ่งยวด, 2562	เสถียร พูลผล, ชนิษฐา สาสิทธิ์, เฉลิมศรี ภูมิมางกู, รจิตรา ดุษฎีเมธา, 2561	พัชรี ศิริระภูมิ, 2560	หฤทัย อนุสรราชกิจ, 2556	ผู้วิจัย
1.	การให้ผู้เรียนได้เผชิญกับ วิกฤติการณ์ที่ไม่เป็นไปตาม มุมมองเดิมของตน	✓	✓	✓	✓	✓
2.	การให้ผู้เรียนตรวจสอบ ตนเอง	✓	✓	✓	✓	✓
3.	การให้ผู้เรียนประเมิน สมมุติฐานเดิมของตนอย่าง จริงจัง	✓	✓	✓	✓	✓
4.	การให้ผู้เรียนเปิดใจยอมรับ การเปลี่ยนแปลง	✓			✓	
5.	การให้ผู้เรียนค้นหา ทางเลือกใหม่	✓	✓	✓	✓	✓
6.	การให้ผู้เรียนวางแผนการ กระทำใหม่	✓	✓	✓	✓	✓
7.	การให้ผู้เรียนหาความรู้และ ทักษะสำหรับการปฏิบัติ ตามแผน	✓	✓		✓	✓
8.	การให้ผู้เรียนเริ่มทดลองทำ ตามบทบาทใหม่	✓	✓	✓		✓
9.	การให้ผู้เรียนสร้าง ความสามารถและความ มั่นใจในบทบาทและ ความสัมพันธ์ใหม่	✓	✓	✓	✓	✓
10.	การให้ผู้เรียนบูรณาการจน เป็นวิถีชีวิตใหม่ของตน	✓		✓	✓	✓

สรุปการเปรียบเทียบ

- ขั้นตอนที่ 1 การให้ผู้เรียนได้เผชิญ กับวิกฤติการณ์ที่ไม่เป็นไปตามมุมมองเดิมของตน
- ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบตนเอง
- ขั้นตอนที่ 3 การประเมินสมมุติฐานเดิมของตนอย่างจริงจัง
- ขั้นตอนที่ 4 การค้นหาทางเลือกใหม่
- ขั้นตอนที่ 5 การวางแผนการกระทำใหม่
- ขั้นตอนที่ 6 การหาความรู้และทักษะสำหรับปฏิบัติตามแผน
- ขั้นตอนที่ 7 การเริ่มทดลองทำตามระบบใหม่
- ขั้นตอนที่ 8 การสร้างความสามารถและความมั่นใจในบทบาทและความสัมพันธ์ใหม่
- ขั้นตอนที่ 9 การบูรณาการจนเป็นวิถีชีวิตใหม่ของตน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือของงานวิจัย โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบการเรียนการสอน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัย 1 ท่าน โดยกำหนดคุณสมบัติ เป็นบุคคลที่จบการศึกษาระดับปริญญาเอกในสาขาที่เกี่ยวข้องและมีประสบการณ์การสอนมาไม่ต่ำกว่า 5 ปี โดยเครื่องมือวิจัยที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น

2.1 รูปแบบการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง สำหรับพัฒนาทักษะการออกแบบสื่อตามทฤษฎีการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยลักษณะของแบบประเมิน แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ ตอนที่ 1 ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและแก้ไขลงในรูปแบบ และรายละเอียดของรูปแบบ และตอนที่ 2 เป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ ขั้นตอนและรายละเอียดของรูปแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นว่า ควรเขียนขั้นตอนของรูปแบบให้ชัด และบรรยายกำกับด้วยว่า แต่ละขั้นตอนนำมาจากทฤษฎีอะไร หรือ ใช้กระบวนการทางวิชาการใดจึงได้ขั้นตอนดังกล่าวมา นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยก่อนนำไปหาประสิทธิภาพ

2.2 แบบวัดทักษะการสื่อสาร สำหรับการออกแบบสื่อตามทฤษฎีการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ทำแบบทดสอบ ลักษณะของคำถามและคำตอบ ตอนที่ 2 เป็นแบบตรวจรายการ (check-list) สำหรับวัดทักษะการสื่อสารสำหรับการออกแบบสื่อตามทฤษฎีการสื่อสาร 10 รายการ โดยผู้วิจัยได้นำเครื่องมือไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (IOC) และให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นลงในช่องว่างที่เว้นไว้ โดยผลของการหาคุณภาพของแบบวัด ปรากฏว่า แบบทดสอบทุกข้อไม่มีข้อใดที่มีผลเป็น 0 หรือ - 1 จึงสามารถใช้ได้ทุกข้อ แต่มีบางข้อที่มีความหมาย ผู้วิจัยจึงปรับแก้ตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ

ขั้นตอนที่ 3 การหาประสิทธิภาพรูปแบบการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง สำหรับพัฒนาทักษะการออกแบบสื่อตามทฤษฎีการสื่อสาร โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 การทดสอบหนึ่งต่อหนึ่ง (One-on-one evaluation) ผู้วิจัยเลือกตัวแทนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คนที่มีคุณสมบัติ เช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างโดยเลือกแบบเจาะจง และดำเนินการเรียนจริงตามรูปแบบการเรียนรู้ รวมถึงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียนพบว่า เนื้อหาบางอย่างทำให้เป็นโจทย์สำหรับการผลิตสื่อ ต้องใช้เวลาค้นหามาก ทำให้ทำงานในชั้นเรียนไม่ทัน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าควรเพิ่มแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน หรือ แนะนำแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องก่อนเริ่มกระบวนการเรียน

3.2 การทดสอบแบบกลุ่ม (Small group evaluation) ผู้วิจัยเลือกตัวแทนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 9 คน ที่มีคุณสมบัติเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบหนึ่งต่อหนึ่ง และดำเนินการเรียนจริงตามรูปแบบการเรียนรู้ รวมถึงแลกเปลี่ยน

ความเห็นกับผู้เรียน พบว่า โจทย์สำหรับการผลิตสื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ นั้น ผู้เรียนแต่ละคนมีทักษะพื้นฐานที่ไม่เท่ากัน จึงเป็นตัวแปรแทรกซ้อนที่อาจมีผลต่อเวลาที่ใช้ในการผลิตสื่อ ผู้วิจัยเห็นว่า ควรเพิ่มคำแนะนำเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อลดอิทธิพลของตัวแปรแทรกซ้อนที่จะเกิดขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 ทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาทักษะการออกแบบสื่อตามทฤษฎีการสื่อสาร

ดำเนินการในการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบการวิจัยก่อนการทดลอง (pre-experimental design) ใช้แบบแผนการศึกษาแบบกลุ่มเดียววัดหลายครั้ง (the one group pretest-posttest design)

ประชากร คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 14,508 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่ลงทะเบียนวิชา นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา จำนวน 38 คน ชั้นปีที่ 1 โดยการเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการ ดังนี้ จัดกิจกรรมตามแผนการเรียนรู้ที่ออกแบบตามรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ระหว่างวันที่ 5 มกราคม 2564 – 25 มกราคม 2564 จากนักศึกษาจำนวน 38 คนแบ่งเป็น 11 กลุ่ม กลุ่มละ 3-4 คน และดำเนินการตามขั้นตอนของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาทักษะการออกแบบสื่อตามทฤษฎีการสื่อสาร มี 9 ขั้นตอน ที่ได้มาจากวิธีดำเนินการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การให้ผู้เรียนได้เผชิญกับวิกฤติการณ์ที่ไม่เป็นไปตามมุมมองเดิมของตน

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบตนเอง

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินสมมุติฐานเดิมของตนอย่างจริงจัง

ขั้นตอนที่ 4 การค้นหาทางเลือกใหม่

ขั้นตอนที่ 5 การวางแผนการกระทำใหม่

ขั้นตอนที่ 6 การหาความรู้และทักษะสำหรับปฏิบัติตามแผน

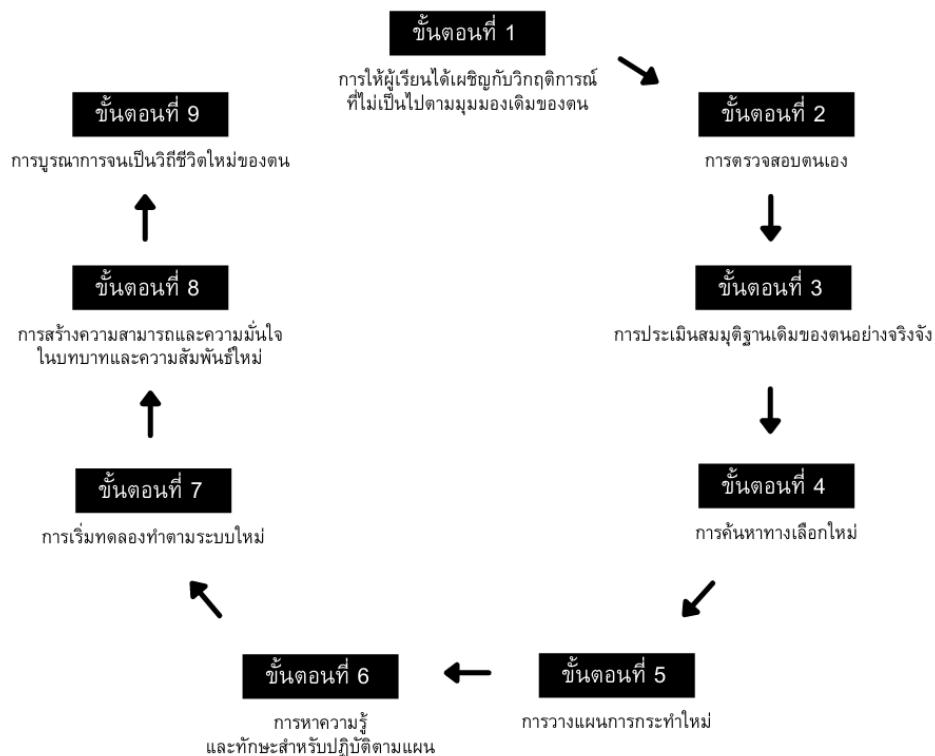
ขั้นตอนที่ 7 การเริ่มทดลองทำตามระบบใหม่

ขั้นตอนที่ 8 การสร้างความสามารถและความมั่นใจในบทบาทและความสัมพันธ์ใหม่

ขั้นตอนที่ 9 การบูรณาการจนเป็นวิถีชีวิตใหม่ของตน

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาทักษะการออกแบบสื่อตามทฤษฎีการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มี 9 ขั้นตอน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงสำหรับการพัฒนาทักษะการออกแบบสื่อ ตามทฤษฎีการสื่อสาร
สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรสุพรรณบุรี

ขั้นตอนที่ 1 การให้ผู้เรียนได้เผชิญกับวิกฤติการณ์ที่ไม่เป็นไปตามมุมมองเดิมของตน

คือ ผู้สอนยกตัวอย่างโจทย์สถานการณ์ที่ ต้องการให้ผู้เรียนผลิตสื่อ เพื่อใช้สำหรับการสื่อสารในสถานการณ์นั้นๆ
โดยให้ผู้เรียนทดลองผลิตสื่อออกมาตามความเข้าใจของตนเอง

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบตนเอง

คือ ผู้เรียนลองอภิปรายเกี่ยวกับคำตอบ หรือ สื่อที่ตนเองออกแบบ ว่าจะสามารถใช้สื่อสารได้อย่างไร ส่งผลอย่างไร
มั่นใจได้อย่างไรว่าจะเกิดผลนั้นจริง

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินสมมุติฐานเดิมของตนอย่างจริงจัง

คือ ผู้เรียนรับ Feedback และรับแหล่งการเรียนรู้เพิ่มเติมจากผู้สอน และให้ผู้เรียนพิจารณาสื่อของตนเองอีกครั้ง

ขั้นตอนที่ 4 การค้นหาทางเลือกใหม่ คือ ผู้เรียนศึกษาข้อมูล เพื่อตัดสินใจว่าจะพัฒนาสื่อของตนเองจากข้อมูลที่ได้รับใหม่
อย่างไร

ขั้นตอนที่ 5 การวางแผนการกระทำใหม่

คือ ผู้เรียนออกแบบแผน หรือขั้นตอนในการพัฒนาสื่อของตนเอง

ขั้นตอนที่ 6 การหาความรู้และทักษะสำหรับปฏิบัติตามแผน

คือ ผู้เรียนทำการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมตามแผนที่วางไว้ เพื่อนำมาออกแบบสื่อที่กำลังปรับปรุง โดย นำคำตอบของตนเองมาร่วมอภิปรายกับเพื่อน เพื่อหาข้อสรุปและค้นหาคำตอบที่เหมาะสมที่สุด

ขั้นตอนที่ 7 การเริ่มทดลองทำตามระบบใหม่

คือ เมื่อผู้เรียนได้รับคำตอบที่เหมาะสมจากกระบวนการเรียนรู้แล้ว จึงปรับปรุงสื่อของตนเองตามกระบวนการดังกล่าว

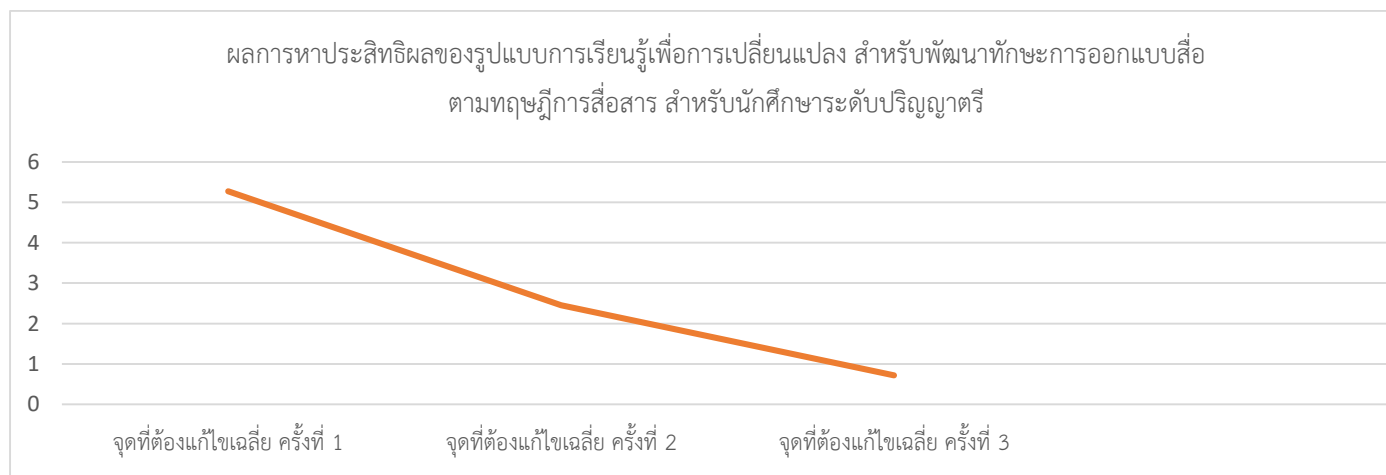
ขั้นตอนที่ 8 การสร้างความสามารถและความมั่นใจในบทบาทและความสัมพันธ์ใหม่

คือ ผู้เรียนนำเสนอสื่อใหม่ที่พัฒนาแล้วอีกครั้ง เพื่อรับ Feedback จากผู้สอน ซึ่งหากกระบวนการที่ผ่านมา ผู้เรียนได้พัฒนาชิ้นงานอย่างถูกต้อง สื่อที่ผู้เรียนออกแบบก็จะมีมาตรฐาน ถูกต้องตามทฤษฎีการสื่อสาร และกลายเป็นทักษะของผู้เรียนในที่สุด

ขั้นตอนที่ 9 การบูรณาการจนเป็นวิถีชีวิตใหม่ของตน

คือ ผู้สอนทดลองให้โจทย์การผลิตสื่อใหม่อีกครั้งหนึ่งเพื่อวัดว่า ผู้เรียนมีความเข้าใจหลักการจนสามารถบูรณาการจนเป็นวิถีชีวิตใหม่ของตนได้หรือไม่

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้ ประเมินจากปริมาณจุดที่ไม่เป็นไปตามทฤษฎีการสื่อสารในสื่อที่ออกแบบ ตามโจทย์ในรูปแบบการเรียนรู้ และต้องแก้ไข พบว่าครั้งแรก (ขั้นตอนที่3) นักศึกษามีจุดที่ต้องแก้ไขเฉลี่ย 5.27 จุด ครั้งที่ 2 (ขั้นตอนที่ 8) นักศึกษามีจุดที่ต้องแก้ไขเฉลี่ย 2.45 จุด และครั้งสุดท้าย (ขั้นตอนที่ 9) ทดลองให้งานชิ้นใหม่ โดยอาศัยหลักการประเมินเดิม พบว่านักศึกษามีจุดที่ต้องแก้ไขเฉลี่ย 0.72 จุด

ภาพที่ 2 แผนภูมิแสดงผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง สำหรับพัฒนาทักษะการออกแบบสื่อตามทฤษฎีการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง สำหรับการพัฒนาทักษะการออกแบบสื่อตามทฤษฎีการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ทั้ง 9 ขั้นตอน ได้มาจากการดำเนินการวิจัยขั้นตอนที่ 1 ของรูปแบบดำเนินการวิจัยนั้น สามารถสร้างการใคร่ครวญอย่างมีวิจารณญาณ ทำให้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ ทักษะการประยุกต์ใช้ และทักษะการทำงานร่วมกันซึ่งสอดคล้องกับของ เสถียร พูลผล, ชนิษฐา สาสีหมัด, เฉลิมศรี ภูมิมางกูร และ จิตรา ดุษฎีเมธา (2561) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารทางวิชาชีพเภสัชกรรมสำหรับนักศึกษาเภสัชศาสตร์ตามทฤษฎีการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง ซึ่งระบุว่า การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงสามารถสร้างทักษะการประยุกต์ใช้ และ ทักษะการทำงานร่วมกันตรงกับลักษณะทักษะที่พึงประสงค์ที่ผู้เรียนควรมีในศตวรรษที่ 21 และงานวิจัยของ เหยียน ถิ พู ฮ่า และสิรินาถ จงกลกลาง, (2561) ที่ระบุว่า แนวทางในการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ ฝึกความคิดสร้างสรรค์และการแก้ไขปัญหา ควรจัดให้มีการอบรมหรือการแข่งขันที่เกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งการฝึกความคิดอย่างสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหานั้น ล้วนอยู่ในขั้นตอนของรูปแบบการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง สำหรับการพัฒนาทักษะการออกแบบสื่อตามทฤษฎีการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ประเมินจากปริมาณจุดที่ไม่เป็นไปตามทฤษฎีการสื่อสารในสื่อที่ออกแบบตามโจทย์ในรูปแบบการเรียน และต้องแก้ไข พบว่า ครั้งแรก (ขั้นตอนที่3) นักศึกษามีจุดที่ต้องแก้ไขเฉลี่ย 5.27 จุด ครั้งที่ 2 (ขั้นตอนที่ 8) นักศึกษามีจุดที่ต้องแก้ไขเฉลี่ย 2.45 จุด และครั้งสุดท้าย (ขั้นตอนที่ 9) ทดลองให้งานชิ้นใหม่ โดยอาศัยหลักการประเมินเดิม พบว่านักศึกษามีจุดที่ต้องแก้ไขเฉลี่ย 0.72 จุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภดล เลื่อนนกรบ, สุภาณี เสี่ยงศรี และ เทิดศักดิ์ ผลจันทร์ (2561) ที่ใช้รูปแบบการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล พบว่า ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงดีกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทสรุป

1. ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง สำหรับการพัฒนาทักษะการออกแบบสื่อตามทฤษฎีการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ได้มาจากการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง สำหรับการพัฒนาทักษะการออกแบบสื่อตามทฤษฎีการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มี 9 ขั้นตอนคือ

- ขั้นตอนที่ 1 การให้ผู้เรียนได้เผชิญกับวิกฤติการณ์ที่ไม่เป็นไปตามมุมมองเดิมของตน
- ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบตนเอง
- ขั้นตอนที่ 3 การประเมินสมมุติฐานเดิมของตนอย่างจริงจัง
- ขั้นตอนที่ 4 การค้นหาทางเลือกใหม่
- ขั้นตอนที่ 5 การวางแผนการกระทำใหม่
- ขั้นตอนที่ 6 การหาความรู้และทักษะสำหรับปฏิบัติตามแผน
- ขั้นตอนที่ 7 การเริ่มทดลองทำตามระบบใหม่
- ขั้นตอนที่ 8 การสร้างความสามารถและความมั่นใจในบทบาทและความสัมพันธ์ใหม่
- ขั้นตอนที่ 9 การบูรณาการจนเป็นวิถีชีวิตใหม่ของตน

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง สำหรับการพัฒนาทักษะการออกแบบสื่อตามทฤษฎีการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ประเมินจากปริมาณจุดที่ไม่เป็นไปตามทฤษฎีการสื่อสารในสื่อที่ออกแบบตามโจทย์ในรูปแบบการเรียนรู้ และต้องแก้ไข พบว่าครั้งแรก (ขั้นตอนที่ 3) นักศึกษามีจุดที่ต้องแก้ไขเฉลี่ย 5.27 จุด ครั้งที่ 2 (ขั้นตอนที่ 8) นักศึกษามีจุดที่ต้องแก้ไขเฉลี่ย 2.45 จุด และครั้งสุดท้าย (ขั้นตอนที่ 9) ทดลองให้งานชิ้นใหม่ โดยอาศัยหลักการประเมินเดิม พบว่านักศึกษามีจุดที่ต้องแก้ไขเฉลี่ย 0.72 จุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้

การนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ ผู้ใช้ควรคำนึงถึงจุดประสงค์การเรียนรู้ของรายวิชาเป็นสำคัญ เพราะหากไม่ยึดตามจุดประสงค์การเรียนรู้นั้นๆ เป็นหลักแล้ว การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอนจะไม่สามารถนำพาผู้เรียนให้เปลี่ยนแปลงตนเองได้ นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง ยังเป็นเรื่องของวงจรความถี่ ที่ต้องทำซ้ำเพื่อให้เกิดทักษะซึ่งผู้สอนต้องหมั่นสังเกตและแนะนำผู้เรียนในระหว่างกระบวนการสอนเสมอ ทั้งนี้เพื่อนำพาผู้เรียนให้สามารถเปลี่ยนแปลงตนเองจนสามารถบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ได้อย่างสมบูรณ์

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งต่อไป ผู้วิจัยควรเพิ่มหลักการการกำกับตนเอง เข้าไปร่วมกับการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง เพราะการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง เป็นการเรียนรู้ที่ต้องใช้ระยะเวลาค่อนข้างนานกับโจทย์เดิมๆ อาจเกิดตัวแปรแทรกซ้อนในระหว่างการเรียนรู้ เช่น ความรู้สึกเบื่อ ท้อ และขี้เกียจ ซึ่งถ้าหากเพิ่มการกำกับตนเองเข้าไป จะสามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้

บรรณานุกรม

- โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์. (2553). อุดมศึกษาเพื่อการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง. ใน *งานระพีเสวนา ครั้งที่ 5*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล
- กรธนา โพธิ์เต็ง. (2558). *การพัฒนาทักษะการสื่อสารและความสามารถในการทำโครงการโดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต)*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. นครปฐม.
- พิศิษฐ์ พลธนะ, นกตล เลื่อนนกรบ และภราดร ยิ่งยวด. (2562). การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์และความฉลาดทางอารมณ์ของผู้นำนักศึกษา [ฉบับพิเศษ]. *วารสารวิชาการสาธารณสุข*, 28, 42-52.
- พัชรี ศรีชะภูมิ. (2560). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านทักษะการคิดแก้ปัญหาโดยผสมผสานแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 11(2), 120-132.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542*. กรุงเทพฯ: บริษัทสยามสปอร์ตซินดิเคท จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *การเสริมสร้าง "ทักษะชีวิต" ตามจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับประถมศึกษา-มัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- เสถียร พูลผล, ขนิษฐา สาสีหมัด, เฉลิมศรี ภูมิมางกูร และจิตรา ดุษฎีเมธา. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารทางวิชาชีพเภสัชกรรมสำหรับนักศึกษาเภสัชศาสตร์ตามทฤษฎีการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง. *E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 11(1), 2450-2467.

- ปัทมา สายสอาด. (2551). ทักษะการติดต่อสื่อสารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรีเขต 2 (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากรนครปฐม.
- นภดล เลื่อนนักรบ, สุภาณี เส่งศรี และเทิดศักดิ์ ผลจันทร์. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยจัดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล. *วารสารวิจัยการพยาบาลและวิทยาศาสตร์สุขภาพ*, 10(2), 209-221.
- ถนอมพร เลาหจรัสแสง. (2558). ทุกสิ่งที่ควรรู้เกี่ยวกับการสอนผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา ในศตวรรษที่ 21. ใน *คู่มืออาจารย์ด้านการสอน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. เชียงใหม่: สำนักพัฒนาคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- สุดเฉลิม ศัสตราฤกษ์ และไพศาล บรรจุสุวรรณ. (2558). ธรรมชาติของการจัดการและการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน. *วารสารการพัฒนาชุมชน และคุณภาพชีวิต*, 3(3), 271-283.
- หฤทัย อนุสรราชกิจ. (2556). *กระบวนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเองสำหรับการพัฒนาครูปฐมวัย* (รายงานการวิจัย). จันทบุรี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- เหิงยีน ถิ พู ฮ่า และสิรินาถ จงกลกลาง. (2561). การศึกษาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดกาบัง ประเทศเวียดนาม. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับบัณฑิตศึกษา) สาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์*, 6 (2), 14-24.
- Hosogi, M., Okada, A., Fujii, C., Noguchi, K., & Watanabe, K. (2012). Importance and Usefulness of Evaluating Self-Esteem in Children. *BioPsychoSocial Medicine*, 6(9), 1-6.
- Mezirow, J. (2000). *Learning as Transformation: Critical Perspectives on a Theory in Progress*. San Francisco: Jossey Bass.